Interview

Tucht is de lakmoesproef voor genade

In gesprek met Arie de Rover uit Hardinxveld-Giessendam

Henk Bouwmeester

Stefan Paas schrijft in *Werkers van het laatste uur* : 'We zullen moeten leren leven met de toelating van mensen in wie wij Gods werk erkennen, maar die nog niet geheel zijn zoals het moet.' Dat betekent dat je, wanneer de heilige Geest resultaat geeft op je werk als missionaire gemeente, te maken krijgt met toetreders die voor langere of kortere tijd nog (een vorm van) werelds gedrag vertonen. De vraag is hoe je dan omgaat met tucht.

Deze vraag hebben we voorgelegd aan Arie de Rover. Hij is trainer/coach, voert veel pastorale gesprekken en wordt regelmatig gevraagd voor spreekbeurten. Hij heeft te maken (gehad) met de missionaire Stadshartkerk in Amstelveen en kent de problematiek van de omgang met tucht vanuit zijn werk als pastorale coach.
Zijn antwoord omvat veel meer en reikt veel verder. Het raakt jezelf, je eigen kerkgemeente. Want, zo formuleerde Arie het, *tucht is de lakmoesproef voor genade*. Zo begon hij en maakte dat tot rode draad van het gesprek over genade en de tucht die daarmee onlosmakelijk is verbonden. Onderstaand een impressie van het gesprek waarin we hem zoveel mogelijk zelf aan het woord laten.

Goedkope en kostbare genade

De manier waarop je tucht uitoefent, als kerk, als christenen onderling of kijkend naar de buitenwereld, bewijst of je begrijpt wat genade is. Of je leeft vanuit goedkope of kostbare genade. Bonhoeffer legt de betekenis van die woorden uit in zijn boek *Navolging* (1937). Als het om de leer gaat, is er geen verschil tussen goedkope en kostbare genade.
Maar als het alleen om de leer gaat, zegt Bonhoeffer, wordt genade goedkoop. Dan is het een theorie. Genade wordt pas kostbare genade als je het existentieel doorleeft, de diepte ervan aan jezelf ervaart. Als je het wonder van genade niet in jezelf doorleeft, kun je wel theoretisch over genade praten, maar dan is het goedkope genade. De genade die jij ervaart, bepaalt ook je omgang met mensen als er sprake is van zonde en schuld. De Here Jezus verwoordt dat zo prachtig met die balk en die splinter. Zo lang je die balk nog in je ogen hebt – en die heb je zolang je geen kostbare genade ervaren hebt – ben je echt niet in staat iets uit het oog van je broeder of zuster te halen, of van een andere zondaar. Dan maak je brokken. Dan kun je de ander zelfs blind maken!

Genade en tucht

Als je niet weet van genade, kun je de tucht niet hanteren. De Here Jezus geeft daarvan een voorbeeld met de overspelige vrouw. De kerkmensen hebben de vrouw meegenomen naar Jezus en staan al met de stenen klaar om haar te veroordelen. Ze vragen Jezus wat zij met de vrouw moeten doen. De wet zegt immers dat ze gestenigd moet worden. In zijn magistrale reactie, nadat Hij op de grond had zitten tekenen, zegt Jezus: 'Oké, als dat de wet is, dan moet wie zonder zonde is de eerste steen maar werpen.' En dan druipen ze allemaal af.

Jezus laat ze ervaren op welke diepte de wet van God moet heersen, op welke diepte de reinigende werking van de genade plaatsvindt, dus ook op welke diepte de tucht zijn werk moet doen.
En die diepte wordt ook in onze kerken vaak niet aangeboord. Hoe komt het dat wij voor bepaalde zonden de tucht uitoefenen en voor andere zonden helemaal niet? Er is zo'n selectieve verontwaardiging als het bepaalde zonden betreft. Vooral de seksuele zonden zijn berucht. Waarom wel tucht uitoefenen bij overspel of een praktiserende homoseksuele broeder/zuster en niet bij de zonde van het materialisme? Tegen deze laatste zonde waarschuwt de Here Jezus nota bene 23 keer en tegen overspel maar één keer (aldus Tim Keller). Waarom dit verschil? Is de ene zonde erger dan de andere? Zeker niet! Maar materialisme is een ernstige zonde van het hart. Materialisme raakt je identiteit. Die zonde kan zijn verwoestende werk uitvoeren achter een uiterlijk keurig leven. Dat kan een levensstijl zijn die we zelfs nog bij elkaar waarderen en aanmoedigen.

Buitenkant of binnenkant
Ons zondebesef zit nog al te vaak op gedragsniveau. Het gaat niet de diepte in. Maar Jezus legt in de Bergrede de wet van God juist op hartsniveau. Het domein waarover in de kerken blijkbaar relatief weinig gesproken wordt. Over de vuiligheid op hartsniveau. Die houden we het liefst voor elkaar en onszelf verborgen. Maar, kun je tegenwerpen, buitenkantzonden zijn zichtbaar, binnenkantzonden niet. Dat klopt, tenzij je naar de binnenkantzonden vraagt. Ontdekt worden aan die zonden vraagt namelijk een diepere manier van kijken, een diepere manier van spreken met elkaar, een diepere manier van ontmoeten en delen. Stelselmatig en diepgaand. In orthodoxe kerken komt het helaas maar al te vaak voor dat de geloofskenmerken aan de buitenkant zitten. Maar een trouw kerklid is niet per definitie een toegewijde navolger van Jezus. Een toegewijde navolger is wel een trouw kerklid. Een toegewijde navolger die zijn ziel en zaligheid aan de Here Jezus heeft gegeven zegt: 'Hier ben ik Heer. Totaal.' Die maakt geen ruzie over wel of niet twee keer naar de kerk gaan. Die wil 's zondags wel vijf keer in de kerk zitten, als hij daarmee zijn Heer of zijn naaste een dienst kan bewijzen. Die zou elke avond een eredienst willen hebben. Sterker nog, zijn hele leven is een eredienst.
Als je het kerkelijke leven maakt tot een stelsel van uiterlijke vormen waarvan je zegt: zo moet een kind van God leven, dan is dat kerkelijk moralisme. Dan verschraalt de tucht. En verschraalt de genade. Dan krijg je een wettische tucht. Maar je moet beginnen bij de genade. Alles begint bij genade. Bij kostbare genade.

Genade is onrechtvaardig
Genade is oneerlijk en onrechtvaardig. Genade is niets verdienen en toch alles krijgen aan gunst en goedheid. Maar genade is ook alles verdienen aan straf en het niet krijgen. De Engelse taal drukt dat heel mooi in twee woorden uit: *mercy* en *grace*. Maar vergis je niet: de schuld moet wel betaald wor- Een trouw kerklid is niet per definitie een toegewijde navolger van Jezus. Een toegewijde navolger is wel een trouw kerklid *Arie de Rover: 'De beste tucht is de zondaar liefhebben. Onvoorwaardelijk.'* den. En dat wordt vaak niet ten volle doorleefd. Dan wordt genade geïnterpreteerd als een gemakkelijk boekhoudkundig systeem. Paulus schrijft daarover. In de eerste vijf hoofdstukken van zijn brief aan de Romeinen heeft hij uitgelegd dat de mens alleen rechtvaardig wordt uit genade. En dan begint Romeinen 6 met deze vraag: 'Betekent dit nu dat we moeten blijven zondigen om de genade te laten toenemen?' En even verder: 'Betekent dit nu dat we vrijuit mogen zondigen omdat we niet onder de wet staan, maar onder de genade leven (15)?' Dit zijn typisch vragen van mensen – en die kom je in de kerk ook tegen – die absoluut

niet doorleven wat genade is. Die zien genade als een leer, als een boekhoudkundig systeem. Maar bedenk wel dat er betaald moet worden! Als iemand een flinke schade toebrengt aan mijn auto, misschien wel moedwillig en ik bewijs hem genade, dan is daarmee de schade niet verholpen. Dan zal ik zelf voor de kosten moeten opdraaien. Bedenk dat God de hoogste prijs betaald heeft om de schade die jij berokkent, zelf te verhelpen. Hij heeft zijn eigen Zoon geslacht. Dan haal je het toch niet in je hoofd om zo'n vraag te stellen? Of zo te leven? Dan ben je diep geraakt en ontroerd door het offer, door het lijden dat iemand voor jou geleden heeft. Snap je dat genade kostbaarder wordt als je het steeds dieper doorleeft?
Begrijp je dat ook de tucht alleen maar vruchtbaar is als je die hanteert op dat diepere niveau? Tucht is niet een vergeldingsactie voor je schuldige gedrag. Tucht is de hartstochtelijke oproep om alleen te leven van kostbare genade en van niets anders. Als wij de tucht gaan uitoefenen op een dieper niveau, kan de volgende avondmaalstafel wel eens heel erg leeg zijn. Of juist heel vol. Maar dan met wedergeboren mensen. Die, omdat we dieper zijn gegaan, erachter zijn gekomen dat ze hun hart nog niet aan de Heer hadden gegeven.

Genade laat je anders kijken

Genade heeft ook te maken met hoe je met elkaar omgaat en naar elkaar kijkt. Want op het moment dat je zelf door de kostbare genade geraakt bent – het lijkt wel een biologisch wonder (maar misschien is wedergeboorte dat wel?) – dan ga je anders kijken naar medezondaren. Naar mensen die in een wanhopige worsteling zitten vanwege hun seksuele geaardheid. Naar een overspelige, naar een hoer, naar een dwarse jongere, een criminele allochtoon of een frauderende ondernemer. Dan kijk je anders aan tegen seculier gedrag. Dan ga je anders om met iemand die de plank eens heeft misgeslagen. Ook falende ambtsdragers! Als jij leeft uit genade, kunnen ook zij weer een volwaardige plaats in de kerkelijke gemeente innemen. Want juist genade brengt de zondaar tot diep schuldbesef en verootmoediging. De beste tucht is de zondaar liefhebben. Onvoorwaardelijk! Kijk naar Mozes, de moordenaar.
Kijk naar David, de moordenaar en overspelige. Kijk naar Paulus. Hij stond erbij toen Stefanus gestenigd werd. Zelf schrijft hij : 'Pas op het laatst is hij ook aan mij verschenen, aan het misbaksel dat ik was. Want ik ben de minste van de apostelen, ik ben de naam apostel niet waard omdat ik Gods gemeente heb vervolgd. Alleen dankzij zijn genade ben ik wat ik ben. En zijn genade is bij mij niet zonder uitwerking gebleven. Integendeel, ik heb harder gezwoegd dan alle andere apostelen, niet op eigen kracht maar dankzij Gods genade'(1 Kor. 15:8-10).
Eens een zondaar, toch ambtsdrager!